

ULUSLARARASI HUKUK ÇERÇEVESİNDE GÜNEY ÇİN DENİZİ KRİZİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Assessment of South China Sea Crisis within the Framework of International Law

Cemre PEKCAN**

Özet

Dünyada her an çatışma yaşanabilecek en önemli bölgelerden biri olan Güney Çin Denizi'nde Çin'in artan faaliyetleri, başta ABD olmak üzere büyük güçleri endişelendirmektedir. Bölgenin stratejik konumu nedeniyle, Hindistan gibi ülkelerin Çin'i dengelemek amacıyla soruna dâhil edilmeye çalışmasıyla sorun giderek karmaşık bir hal almaktadır. Bu bağlamda makalede, Güney Çin Denizi krizinin gelişimine ve tarafların hak iddialarına uluslararası hukuk çerçevesinde değinilecek, ABD ve Hindistan'ın bölgedeki rolü ile birlikte geleceğe dair olası sonuçlar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Güney Çin Denizi, Hindistan, ABD, Uluslararası Hukuk, Çin.

Abstract

China's increasing activity in the South China Sea - one of the most important hotspots in the World- concerns great powers, mainly the US. Due to the strategic significance of the region, the problem becomes more complex as countries such as India become more involved to the problem to counterbalance China. In this context, development of the South China Sea crisis and territorial claims of the parties will be analyzed within the framework of international law in this article and the possible consequences of the role of India and the US will be assessed.

Keywords: South China Sea, India, the US, International Law, China.

* Makale Gönderim Tarihi: 09.11.2017;

Yayına Kabul Tarihi: 29.11.2017

** Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, cemrepekcan83@hotmail.com

Giriř

Dünya ticaretinin yaklaşık üçte birinin geçiş yaptığı, Karimata'dan Malakka ve Tayvan Boğazı'na kadar olan alanı kapsayan Güney Çin Denizi'nin, aynı zamanda büyük bir petrol ve doğal gaz rezervine sahip olduğu düşünölmektedir. Balıkçılık açısından da zengin bir bölge olan Güney Çin Denizi'ne sınırı olan devletler Çin, Tayvan, Filipinler, Vietnam, Brunei, Endonezya, Singapur ve Malezya'dır.

Güney Çin Denizi, her an bir çatışmanın yaşanacağı en sıcak bölgelerdendir. Bunun nedeni, denize kıyısı olan ölkelerin denizin ve denizdeki adaların belli kısımları üzerinde hak iddia etmesidir. Günümüzün yükselen gücü Çin, denizin neredeyse tamamında hak iddia etmekte ve hak iddia ettiği U şeklindeki alana 'Dokuz Çizgi Hattı' (Nine-dashed line) adını vermektedir. İddialarını tarihsel gerekçelere dayandıran Çin'in bu iddiaları ve özellikle son dönemde denizde bulunan adalardaki faaliyetler, yalnızca denize kıyısı olan devletleri değil, aynı zamanda bölgede çıkarları bulunan ABD gibi büyük güçleri de endişelendirmektedir.

Çin'in, Güney Çin Denizi'ndeki artan faaliyetlerine karşın bölgedeki devletler, Çin'i dengelemek amacıyla ABD ve Hindistan gibi yükselen güçleri sorunun içine çekmeye çalışırken, ABD'nin en büyük müttefiklerinden Filipinler keskin bir manevra yaparak ABD'den kopma sinyalleri vermektedir. Yükselen gücünden ve bölgedeki artan faaliyetlerinden dolayı 'tehdit' olarak görölen Çin ise, sorunun yalnızca denize kıyısı olan devletlerle diyalog ve müzakere yoluyla çözümlenmesini istemekte, başta ABD olmak üzere diğer güçlerin soruna müdahalesinden hoşnutsuzluk duymaktadır.

Bu bağlamda makalede, Güney Çin Denizi krizinin gelişimine ve tarafların hak iddialarına uluslararası hukuk çerçevesinde değinilecek ve bölgedeki son gelişmelerle birlikte geleceğe dair olası sonuçlar değerlendirilecektir.

Güney Çin Denizi Krizi ve Devletlerin Hak İddiaları

Dünya ticareti ve gemi taşımacılığı açısından büyük öneme sahip olan Güney Çin Denizi'nde problemlili dört ada grubu bulunmaktadır. Bunlar; Pratas Adaları, Paracel Adaları, Scarborough kayalıkları ve Spratly Adaları'dır. Güney Çin Denizi'nde hak iddia eden devletler; Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler, Malezya ve Brunei'dir. (Tayvan'ın hak iddiaları Çin'le aynı olduğundan ve aynı tarihsel gerekçelere dayandığından bu makale içerisinde ayrıca değerlendirilmeyecektir.)

Hong Kong'un 200 mil güneyinde bulunan Pratas adaları üzerinde Çin hak iddia etmektedir. Kuzeyde bulunan Paracel adaları üzerinde Vietnam ve Çin hak iddia etmektedir ve Çin, 1974'te Paracel adalarını Vietnam'dan güç kullanarak almıştır. Filipinler adası Luzon'un 130 mil uzağında bulunan Scarborough kayalıkları/resifi üzerinde Çin ve Filipinler hak iddia etmektedir. Denizin ortasında yer alan Spratly adalarının tamamında Çin ve Vietnam, bazı kısımlarında da Malezya, Brunei ve Filipinler hak iddia etmektedir.¹

Buszynski ve Roberts'a göre Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlık; bölgede bulunduğu düşünülen zengin petrol ve gaz rezervleri, balıkçılık, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi ve bölgenin stratejik öneminden kaynaklanmaktadır.² Petrol ve gaz rezervleri konusunda her ne kadar Çin, bölgenin Suudi Arabistan'ın petrol rezervlerinin %80'ine sahip olduğunu iddia etse de ABD Enerji Enformasyon İdaresi'ne göre, bölgede büyük çapta petrol rezervi olduğuna dair herhangi bir kanıt bulunmamaktadır.³ Ancak, 1968'de, Asya ve Uzak Doğu için BM Ekonomik Komisyonu altında kurulan Asya'daki Açık Deniz Alanlarındaki Mineral Kaynaklar için Ortak Araştırma İşbirliği Komitesi, Vietnam kıyı şeridinde, yani Spratly adasının doğu ve güney bölgelerinde zengin petrol ve doğal gaz rezervleri bulunduğunu ifade etmiştir. 1973'te de Rus deprembilimciler Spratly

1 Kelsey Broderick, "Chinese Activities in the South China Sea: Implications for the American Pivot to Asia", *Project 2049 Institute*, 2015, s. 3.

2 "The South China Sea and Australia's Regional Security Environment", Leszek Buszynski-Christopher Roberts, eds., *National Security College Occasional Paper*, No: 5, 2013, s. 4-5.

3 Buszynski-Roberts, *a.g.e.*, s. 4.

adalarının batısındaki Kuzey Vietnam sahillerinde petrol yatağı izine rastladıklarını açıklamışlardır.⁴

Balıkçılık açısından da bölge oldukça zengindir ve bu konudaki sorun Çin'in ve diğer ülkelerin hak iddia ettiği yerlerin -bir sonraki başlıkta detaylı açıklanacak olan- Münhasır Ekonomik Bölgeleri'nin (MEB) çakışmasından kaynaklanmaktadır. Stratejik açıdan değerlendirildiğinde Güney Çin Denizi, Kuzeydoğu Asya'yı Hint Okyanusu'na ve Ortadoğu'ya bağlar ve bu yüzden dünyadaki gemi taşımacılığının yarısından fazlası bu bölgeden geçer. Bu bağlamda ABD ve Japonya gibi güçler, bu bölgede seyrüsefer serbestliğini sağlamak istemektedirler.⁵

Denizlerdeki alanların belirlenmesi ve sınırlandırılmasıyla ilgili en geniş ve kapsamlı adım 1982 Birleşmiş Milletler (BM) Deniz Hukuku Sözleşmesi ile atılmıştır. 16 Kasım 1994'te 60. Ülkenin katılım ve onayıyla yürürlüğe giren Sözleşme; karasuları, münhasır ekonomik bölge (MEB), kıta sahanlığı, bitişik bölge, takımda devletleri, takımda suları gibi birçok konuda düzenleme getirmiştir. Sözleşmenin getirdiği en önemli yeniliklerden biri de Sözleşme'nin uygulanmasından doğabilecek uyuşmazlıkların çözümü için Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin kurulmasıdır.

Güney Çin Denizi'ndeki sorunlar temel olarak, karasuları, kıta sahanlığı ve MEB ile ilgili çakışmalardan kaynaklanmaktadır. İlk olarak Sözleşme'nin 3. Maddesine göre her devlet, karasularının genişliğini tespit etme hakkına sahiptir ve bu genişlik 12 deniz milini geçemez.⁶ Sözleşme'nin 76-77. Maddeleri kıta sahanlığıyla ilgilidir. Kıta sahanlığı, *karasularının ötesinde kıta kenarının dış eşiğine kadar veya bu eşik daha az bir mesafede ise, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz mili mesafeye olan kısımda, bu devletin kara ülkesinin doğal uzantısının bütünündeki denizaltı alanlarının deniz yatağı ve toprak altlarını içerir.*⁷ Bu

4 Shicun Wu, *Solving Disputes for Regional Cooperation and Development in the South China Sea: A Chinese Perspective*, Chandos Publishing, 2013, s. 7-8.

5 Buszynski-Roberts, *a.g.e.*, s. 5.

6 1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, 3. madde, <http://denizmevzuat.udhb.gov.tr/dosyam/denizhukuku.pdf>, (Erişim Tarihi: 26.04.2017).

7 1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, *a.g.e.*, 76-77. madde.

bölgede sahil devlet, çeşitli araştırmalarda bulunup, buranın doğal kaynaklarını işletme hakkına sahiptir. Ayrıca bu bölge üzerinde denizaltı kabloları ve petrol boruları döşeme hakkı da vardır.⁸

Sözleşme'nin 55-57. Maddeleri Münhasır Ekonomik Bölge ile ilgilidir. Buna göre MEB, karasularının ötesinde ve bu sulara bitişik bir bölge olup, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz milinin ötesine uzanmayacaktır. MEB içerisinde devletler, deniz yatağı üzerindeki sularda, deniz yataklarında ve bunların toprak altında canlı ve cansız doğal kaynaklarını araştırılması, işletilmesi muhafazası ve yönetimi konusunda, sudan, akıntılardan ve rüzgarlardan enerji üretimi gibi, bölgenin ekonomik amaçlarla araştırılmasına ve işletilmesine yönelik faaliyetlerle ilgili, suni ada, tesis ve yapılar kurma ve bunları kullanma, bilimsel araştırma yapma gibi haklara sahiptirler.⁹ Yine MEB ile ilgili bir başka maddeye göre; *insanların oturmasına elverişli olmayan veya kendilerine özgü ekonomik bir yaşamı bulunmayan kayalıkların münhasır ekonomik bölgeleri veya kıta sahanlıkları olmayacaktır.*¹⁰

Burgess'e göre 1982 Sözleşmesi, deniz alanlarıyla ilgili konularda her ne kadar büyük katkı sağlamış olsa da sınırlamayla ilgili bazı konularda da büyük problemlere sebep olmaktadır. En basitinden MEB gibi formülasyonlar, Güney Çin Denizi gibi kapalı denizlerde hak iddialarının çakışmasına neden olmaktadır. Bu yüzden Güney Çin Denizi'nde ülkeler MEB ve kıta sahanlığı konusunda iddialarını desteklemek için küçük adalar üzerinde askeri karakollar inşa etme yoluna gitmektedirler. Bunun sonucunda da birçok anlaşmazlık ortaya çıkmaktadır.¹¹

Güney Çin Denizi'nde devletler yalnızca deniz alanlarıyla ilgili hak iddia etmemektedirler. Bunun yanı sıra denizdeki adalar üzerinde de egemenlik iddiaları vardır. Ancak BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, adalar üzerindeki egemenlik konusunda hiçbir hüküm içermemektedir.

8 a.g.e., 79. madde.

9 a.g.e., 55-57. Madde.

10 a.g.e., 121. Madde.

11 J. Peter Burgess, "The Politics of the South China Sea: Territoriality and International Law", *Security Dialogue*, Vol: 34, No: 1, 2003, s. 9.

Sözleşme yalnızca deniz alanlarının sınırlandırılmasıyla ilgilidir ve adalara egemen olan devlet ada etrafında MEB ilan edebilir. Yapay adaların herhangi bir deniz bölgesi yoktur, yalnızca 500 metrelik güvenlik alanları vardır.¹²

Çin, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni 7 Haziran 1996'da onaylamıştır ve Sözleşme'nin 310. maddesine göre; *herhangi bir devletin, işbu Sözleşmeyi imzalarken veya onaylarken veya ona katılırken, bildirilerin işbu Sözleşme hükümlerinin o devlete uygulanmasında hukuki etkilerini hariç bırakmayı veya değiştirmeyi amaçlamaması şartı ile, nasıl kaleme alınır, alınsın veya adlandırılması ne olursa olsun bildirilerde bulunmasını yasaklamaz.*¹³ Yani kısacası bir devlet, sözleşmeyi onaylasa da, sözleşme hükümlerinin hukuki etkilerinin dışında olmayı veya hukuki etkilerini değiştirmeyi amaçlamaması şartıyla açıklamalarda bulunabilir. Bu bağlamda Çin'in Sözleşme'yi imzalaması adalar üzerindeki egemenlik iddiasını etkilememektedir.

Güney Çin Denizi'nin Çin açısından üç bakımdan önemlidir. Öncelikle Güney Çin Denizi, Çin'in güney bölgesinin güvenliği için doğal bir kalkan görevindedir. Çin'in güney bölgeleri çok daha gelişmiş ve nüfus açısından da çok daha kalabalık olduğundan, Çin'in ulusal güvenliği için bu bölgelerin istikrar ve güvenliğinin sağlanması gerekmektedir. İkincisi, bu bölgede güvenliğin sağlanması Çin'in stratejik savunması ve manevra kabiliyeti açısından da oldukça önemlidir ve ABD'nin bölgedeki askeri varlığını da sınırlandıran bir unsurdur. Üçüncüsü de Çin, hem karadan hem denizden saldırıya uğramaya açıktır, bu durumu iyileştirmek için de bölge ülkeleriyle iyi geçinme politikası izlemektedir. Ancak ileride Çin'in egemenlik ve toprak bütünlüğüne yönelik bir saldırı olursa, bu muhtemelen Güney Çin Denizi'nden gelecektir.¹⁴

Bu çerçevede Çin'in tarihsel hak iddiasına göre, kendi toprakları ve Güney Çin Denizi'ndeki adalar Mançu Hanedanlığı zamanında Çin'in

12 Broderick, *a.g.m.*, s. 3-4.

13 1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, *a.g.e.*, 310. madde.

14 Mingjiang Li, "China's South China Sea Dilemma: Balancing Sovereignty, Development, and Security", Sam Bateman-Ralf Emmers, eds., *Security and International Politics in the South China Sea: Towards a Cooperative Management Regime*, Routledge, 2009, s. 141-142.

bir parçası haline gelmiştir ve tüm tarihsel haritalarda ve belgelerde burası Çin'e ait olarak görünmektedir.¹⁵ Çinliler Güney Çin Denizi geçmişte farklı isimler kullanmışlardır. Han Hanedanlığı döneminde (M.Ö. 206-M.S.220) Şişkin Deniz olarak adlandırılan Güney Çin Denizi'nden, 500 sene sonraki kayıtlarda 'Kaynayan Deniz' olarak bahsedilmiştir. Son hanedanlık Qing Hanedanlığı günümüzde kullanılan Güney Çin Deniz'i ismini vermiştir.¹⁶

15. yüzyıldan bu yana, tarihsel belgelere, araştırma seferlerine, balıkçılık faaliyetlerine ve devriyelerine dayanarak bu bölgede hak iddia eden Çin, 1914'ten itibaren dokuz çizgi hattını haritalarında göstermeye başlamıştır. 1947'de Milliyetçi Hükümet ülkenin resmi haritasında bu alanı kendi sınırları dâhilinde göstermiş ve o günden bu yana dokuz çizgi hattı alanı içindeki bölge Çin'in bir parçası olarak Çin'in resmi haritalarında yer almaya devam etmektedir.¹⁷ 1992'de ise Çin, bu haklarını yeniden ileri süren bir kanun çıkarmıştır.¹⁸ 1992 Çin Karasuları ve Bitişik Bölge Kanunu'na göre (The 1992 Law of the People's Republic of China on the Territorial Sea and the Contiguous Zone), bu adalar egemen oldukları için, bunların egemenliğindeki alan da Çin hâkimiyetindedir. İkinci kanun ise 1998 yılında çıkmıştır. 1998 Çin Münhasır Ekonomik Bölge ve Kıta Sahanlığı Kanunu'na göre (The 1998 Law of the People's Republic of China on the Exclusive Economic Zone and Continental Shelf), yasal gelişmeler, Çin'in tarihi hak iddialarını etkilemeyecektir.¹⁹

1992 Kanunu'nun 2. Maddesi, Paracel ve Spratly adalarını 'karasuları' olarak tanımlamaktadır. Ama bu tanım, 1982 Sözleşmesi ile çelişmektedir. Buszynski ve Roberts'a göre Çin'in 1982 Sözleşmesi'nin uygulanması ile ilgili bildirimlerde bulunma hakkı olsa da, tarihsel hak iddialarını desteklemek için Sözleşme'nin yasal prensiplerine karşı gelemez. Çin'in egemenlik için eski kayıtları öne sürmesi, uluslararası

15 Broderick, *a.g.m.*, s. 1.

16 Musab Eryiğit, *Güney Çin Denizi'nde Sınır Anlaşmazlıkları ve ABD-ÇHC İlişkilerine Etkileri*, DÜBAM Yayınları, 2012, s. 6.

17 *Stirring up the South China Sea*, Asia Report, International Crisis Group, No:223, 23 April 2012, s. 3.

18 Burgess, *a.g.m.*, s. 8.

19 Broderick, *a.g.m.*, s. 2.

hukuk ilkeleriyle çelişmektedir.²⁰ Kısacası Çin'in bu anlaşmayı imzalaması, hak iddia ettiği ada veya diğer coğrafi unsurlarla ilgili bir sorun teşkil etmemektedir ancak hak iddia ettiği bu unsurlara ait deniz alanlarıyla ilgili (karasuları veya MEB'e) iddialarının sözleşmeye uygun olması gerekmektedir.

Bölgenin neredeyse tamamında hak iddia eden Çin'in yanı sıra Vietnam da tüm Spratly adaları üzerinde, Paracel adaları üzerinde ve denizin büyük bir bölümünde hak iddia etmektedir. Vietnam da aynı Çin gibi hak iddiasını tarihsel ve arkeolojik gerekçelere dayandırmaktadır ve iddiasını meşrulaştırmak için Spratly adalarının büyük bir bölümünü işgal etmiştir.²¹

Filipinler Spratly adalarının büyük çoğunluğunda hak iddia etmekte ve adaların bir bölümünü işgal etmektedir. Hak iddialarını da adaların 1956'da Filipinli bir kaşif tarafından keşfedilmesine ve yarı-yasal bir kavram olan 'yakınlık' kavramına dayandırmaktadır.

Malezya, Spratly adalarının güney kısmında hak iddia etmekte ve meşrulaştırmak için bölgeyi işgal etmektedir. 1968'de Malezya hükümeti, Spratly Adaları'nın 80.000 km²'lik alanını 'maden bölgesi' ilan etmiştir. Güney Luconia Resifi'ni, Kuzey Luconia Resifi'ni ve James Resifi'nin de içine alan bölge ABD şirketi Shell'e kiralanmıştır.²²

Brunei, hiçbir adayı işgal etmemiştir ama Spratly bölgesinde büyük bir deniz alanında hak iddia etmektedir. Endonezya'nın bu adalar üzerinde hiçbir hak iddiası yoktur ancak Çin ve Vietnam'la deniz bölgesi çakışmaktadır.²³

Deniz bölgeleri ve adalar üzerinde hak iddia etmek farklı şeylerdir. Deniz bölgelerinde hak iddia etmek aynı zamanda su altındaki balıkçılık kaynaklarına erişim haklarıyla birlikte, petrol ve gaz sondaj haklarını da kapsamaktadır.²⁴ Ama tabii ki adalar üzerinde hak iddia

---

20 Buszynski-Roberts, *a.g.e.*, s. 7.

21 Burgess, *a.g.m.*, s. 8.

22 Wu, *a.g.e.*, s. 8.

23 Burgess, *a.g.m.*, s. 8.

24 *Aynı yer.*

devletler, bu adaların yasal olarak kendi egemenliklerinde olduğunu kanıtlayabilirlerse, bu adaların kıta sahanlıkları ve MEB'leri üzerinde de hak sahibi olurlar.

Sorunun Gelişimi

Güney Çin Denizi anlaşmazlığına kronolojik olarak bakacak olursak eğer, denizdeki ilk mercan adası 1956'da Tayvan tarafından işgal edilmiştir. 1970'lerde Filipinler Spratly Adaları'ndaki bazı yerleri işgal etmiş ve bunu, Güney Vietnam'ın 1974'te Parcel adalarını işgali izlemiştir. Güney Vietnam daha sonra pozisyonunu Çin'e kaptırmıştır.²⁵

14 Mart 1988'de Çin, Spratly'deki bazı yerleri işgal ederken, bölgede Çin güçleriyle çarpışma sonucu 74 Vietnamlı askerin ölmesiyle sonuçlanan bir olay meydana gelmiştir.²⁶ Bu çarpışmada ölen kişi sayısı farklı kaynaklarda 64 olarak belirtilmiştir. Her yıl 14 Mart'ta Vietnam'da bu olay halk tarafından protesto edilmektedir. Geçtiğimiz yıl da Vietnam'da yaklaşık 150 kişi, olayı anmak adına, Çin'i protesto etmiş, aktivistlerden biri 1988 olayının Çin'in Güney Çin Denizi'ni askerileştirmek adına ilk adımı olduğunu ifade etmiştir.²⁷

1995'te Çin, Filipinler adası Palawan'dan çok da uzakta olmayan Mischief resifini işgal etmiş, aynı yıl Tayvan topçu birliği, Vietnam ikmal gemisine ateş açmıştır. Ocak 1996'da ise üç Çin gemisi, Filipinler donanma gemisiyle 90 dakikalık bir silahlı çatışmaya girmiştir. 1998'de ise Vietnam askerleri, Filipinli balıkçı teknesine ateş açmışlardır.²⁸

1996'da Çin'in BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni imzalamasıyla bölgedeki anlaşmazlık farklı bir boyuta taşınmıştır. Aynı yıl denizde hak iddia eden diğer devletler de Sözleşmeyi imzalamıştır. 1990'ların sonundan başlayarak 2000'li yıllar boyunca Güney Çin Denizi'nde

25 Richard Turksanyi, "The Long Term Perspective of the South China Sea Dispute", *Institute of Asian Studies*, Policy Paper, 2013, s. 2.

26 Aynı yer.

27 Martin Petty, "Vietnam Protesters Denounce China on Anniversary of Navy Battle", *Reuters*, 14 March 2016, <http://www.reuters.com/article/us-southchinasea-vietnam-idUSKCN0WG0C9>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

28 Burgess, *a.g.m.*, s. 9.

tarafar arasında daha yapıcı bir diyalog gelişmiştir. ASEAN ülkeleri ve Çin arasında yoğunlaşan iş birliği ve ASEAN-Çin Serbest Ticaret Bölgesi'nin kurulması çalışmaları çerçevesinde, anlaşmazlığa taraf devletler, Güney Çin Denizi'nde tansiyonu azaltmak için çeşitli tedbirler almışlardır.²⁹

4 Kasım 2002'de düzenlenen 8. ASEAN Zirvesi'nde ASEAN üye ülkeleri ve Çin arasında 10 maddeden oluşan 'Güney Çin Denizi'nde Tarafların Davranışları Bildirisi' imzalanmıştır. Bu bildiriyle taraflar, BM Antlaşması'nın ilkelerine, 1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne, Güneydoğu Asya'da Dostluk ve İşbirliği Anlaşması'na, barış içinde bir arada yaşamının beş ilkesine ve uluslararası hukukun tanınmış diğer ilkelerine bağlılıklarını dile getirmiş; bu ilkeler çerçevesinde eşitlik ve karşılıklı saygıya dayanan ilişkiler geliştireceklerini ve sorunları barışçıl yollarla çözeceklerini ifade etmişlerdir.³⁰

İşbirliği projeleri bağlamında 2005'te Çin, Vietnam ve Filipinler, sualtı kaynaklarını keşfetmek için zemin hazırlamak amacıyla ortak sismik araştırma projesi başlatmışlardır. Ancak bu işbirlikçi girişimler 2010 yılında tersine dönmeye başlamış, özellikle Vietnam, Filipinler ve Çin arasında daha saldırgan davranışlar oluşmaya başlamıştır.³¹

2009 yılında Vietnam ve Malezya, Güney Çin Denizi'nde kıta sahanlıklarını 200 milin ötesine çıkarmak için BM Kıta Sahaneliği Sınırları Komisyonu'na başvurmuşlardır. Çin ise buna cevaben bir nota göndererek, bu başvurunun Çin'in haklarını ihlal ettiğini ifade eden bir nota göndermiştir. Bu notayla birlikte hem Paracel hem de Spratly adalarını içine alan Dokuz Çizgi Hattı'nı gösteren bir haritayı da göndermiştir.³²

2010'da Pekin ilk defa Güney Çin Denizi'ndeki hâkimiyetini Tayvan, Tibet ve Xinjiang gibi 'temel çıkarı' olarak tanımlamış ve kendi toprak bütünlüğü ve egemenliğine karşı herhangi bir meydan

29 Andreas Boje Forsby, *The South China Sea: A Breeding Ground for Geopolitical Rivalry*, DIIS Report, Danish Institute for International Studies, 2016, s. 20.

30 "2002 Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea", *Centre for International Law*, <https://goo.gl/MNKGb9>, (Erişim Tarihi: 26.04.2017).

31 Forsby, *a.g.m.*, s. 20.

32 International Crisis Group, *a.g.e.*, s. 3.

okumaya cevap vereceğini ifade etmiştir.³³ Kasım 2012’de ise Çin, yeni pasaportlardaki haritada tüm Güney Çin Denizi’ni kendisine ait olarak göstermiştir. Vietnam ve Filipinler ise bazı bölgelerin kendilerine ait olduğunu iddia ederek, Çin’e pasaportlardaki haritayı kaldırması yönünde diplomatik nota göndermişlerdir.³⁴

2012’de Filipinler donanması, Scarborough lagününde yasadışı avlandıkları iddia edilen Çinli balıkçıları tutuklamaya teşebbüs etmiştir. ABD, tarafların güçlerini çekmesi konusunda bir anlaşma yapılması için aracı olmuştur ancak Filipinler gemileri ayrıldıktan sonra Çin, sözünden dönmüştür. Filipinler, 2012 ASEAN ortak bildirisine Scarborough ile ilgili bir madde de koyulmasını istemiş, ancak Çin’in Kamboçya’ya baskısı sonucu, Kamboçya ortak bildiri yayınlanmasını reddetmiştir.³⁵ Bunun en önemli sebebi Kamboçya’nın ASEAN ülkeleri içinde Çin’e en yakın ülke olmasıdır. Öyle ki diğer ASEAN ülkelerine kıyasla Çin, Kamboçya’ya iki kat fazla yatırım yapmaktadır. Bu yüzden Kamboçya’yı ASEAN’ın Güney Çin Denizi’yle ilgili duruşunu bloke etmekle suçlayan Filipinler, konuyu uluslararası platforma taşımaya karar vermiş ve 2013’te Sürekli Tahkim Mahkemesi’ne başvurmuştur.³⁶

2014’te Çin ve Vietnam arasında tansiyon yeniden yükselmiştir. Mayıs ayında Çin, Paracel Adaları yakınında ve Vietnam’ın kendi karasuları olarak ilan ettiği bölgede, petrol çıkarmak amacıyla 80 geminin eşlik ettiği bir sondaj gemisi göndermiştir. Bu olay Vietnam’da 21 Çinli’nin ölümüne ve birçok Çinlinin Vietnam’ı terk etmesine yol açan protesto gösterilerine neden olmuştur. Vietnam durumu ASEAN’a bildirmiş ve Çin’in davranışını kınamasını istemiştir. ASEAN, duyduğu endişeyi dile getiren ve tarafları geri çekilmeye çağıran bir açıklama yayınlamış ancak açıklamada Çin’i ismen belirtmemesi, Vietnam’da

33 Jihyun Kim, “Territorial Disputes in the South China Sea: Implications for Security in Asia and Beyond”, *Strategic Studies Quarterly*, 2015, s. 119.

34 “China Passports Claim Ownership of South China Sea and Taiwan”, *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/2012/nov/23/china-passports-ownership-sea-taiwan>, (Erişim Tarihi: 02.05.2017).

35 M. Taylor Fravel, *US Policy towards the Disputes in the South China Sea Since 1995*, Policy Report, S. Rajaratnam School of International Studies, 2014, s. 6.

36 Elisa I. Hörhager, “China-ASEAN Relations and the South China Sea: Beyond Balancing and Bandwagoooning?”, Fels to., eds., *Power Politics in Asia’s Contested Waters: Territorial Disputes in the South China Sea*, Spring 2016, s. 379.

hayal kırıklığı yaratmıştır. Çin ise kötü hava şartları nedeniyle Haziran ayında petrol sondaj gemisini geri çekmiştir.³⁷

Filipinler'in konuyu Sürekli Tahkim Mahkemesi'ne Götürmesi

2013'te Filipinler, her iki tarafın da üzerinde hak iddia ettiği bir resifi Çin'in işgal etmesinden sonra Sürekli Tahkim Mahkemesine (STM) başvurarak Çin aleyhinde dava açmıştır.

Sürekli Tahkim Mahkemesi, 1899 Lahey Barış Konferansı'nda kabul edilen Uyuşmazlıkların Barışçı Çözüm Sözleşmesi ile kurulan ve uyuşmazlıkların hakem yoluyla çözüldüğü bir mahkemedir. Genellikle Lahey Mahkemesi (The Hague Tribunal) olarak adlandırılan mahkeme, sürekli hakimleri olan bir yargı kuruluşundan ziyade, her uyuşmazlıkla ilgili ad hoc mahkeme kurulması ve hakemlik işlerinin yürütülmesi için tarafların başvurduğu bir mekanizmadır.³⁸

Devletler arasındaki uyuşmazlığın Lahey Mahkemesi ile çözülebilmesi için tarafların 1899 veya 1907 Sözleşmelerine taraf olmaları gerekmektedir. Ayrıca bu sözleşmelere taraf olunması da mahkemenin zorunlu yargı yetkisinin kabulü anlamına gelmemektedir. Kısacası tarafların uyuşmazlığı Sürekli Hakemlik Mahkemesi ile çözülebilmesi için, o uyuşmazlığın çözümüyle ilgili olarak mahkemenin yargı yetkisini tanımaları gerekmektedir. Taraflar mahkemenin yargı yetkisini tanıdıktan sonra ise, mahkemenin aldığı karar bağlayıcı nitelik taşımaktadır.³⁹ Çin de Filipinler de 1899 Sözleşmesine taraftırlar ancak ifade edildiği gibi, sözleşmeye taraf olmaları, STM'nin zorunlu yargı yetkisinin kabul edildiği anlamına gelmemektedir.

Lahey'deki mahkeme 12 Temmuz 2016'da konuyla ilgili kararını açıklamıştır. Mahkeme sonucunda Heyet, Çin'in tarihsel olarak bölgedeki sular ve kaynaklar üzerinde münhasır kontrol uyguladığına dair hiç delil olmadığını, dolayısıyla 'dokuz çizgi hattı' içerisinde kalan deniz alanlarında, tarihsel olarak hak iddia etmesinin yasal temelini

37 Jon Lunn-Arabella Lang, "The South China Sea Dispute: July 2016 Update", *House of Commons Library Briefing Paper*, No: 7481, 2016, s. 9-10.

38 Yusuf Aksar, *Evrensel Yargı Kuruluşları*, Seçkin Yayıncılık, 2007, s. 17.

39 Aksar, a.g.e., s. 34-35.

bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.⁴⁰ Kararda aynı zamanda Çin'in Filipinler'in MEB'de yaptığı yasadışı balıkçılık ve çevreye zarar veren yapay ada inşasının Manila'nın egemenlik haklarını ihlal ettiği ifade edilmektedir.⁴¹

Çin ise mahkemenin verdiği kararı asılsız bularak, bağlayıcılığı olmadığını ifade etmiştir.⁴² Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Çin'in denizdeki toprak egemenliğinin ve deniz haklarının bu karardan etkilenmeyeceğini ve sorunun komşularla çözülmesi gerektiğini dile getirmiştir.⁴³

Tüm bu gelişmeler yaşanırken 30 Haziran 2016'da Filipinler'de iktidar değişikliği olmuş, bağımsız bir dış politika izleyeceğini söyleyen 71 yaşındaki Rodrigo Duterte Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Sivri dili ve bozuk ağzı ile sık sık gündeme gelen Duterte, ABD Başkanı Obama'nın yanı sıra Papa hakkında da küfür içeren sözler söylemiş, bunun üzerine Obama, 2016 Eylül ayında Duterte ile yapacağı görüşmeyi iptal etmiştir.⁴⁴

Duterte'nin ABD'ye yaklaşımı, Filipinler-ABD ilişkileri açısından büyük bir değişimi göstermektedir. 1898'de İspanya'dan ABD'ye devredilen Filipinler'de, Amerikan yönetimi 1946'da Filipinler bağımsızlığını kazanana dek sürmüştür. Bu tarihten itibaren Filipinler, Japonya'yla birlikte ABD'nin bölgedeki en yakın müttefiki olmuştur. Ancak Duterte'nin iktidara gelmesi ve Çin'in uluslararası sistemde yükselen bir güç olması nedeniyle, rüzgâr tersine dönüyor gibi görünmektedir. Duterte Ekim 2016'da ABD'den ayrılarak Çin'le yeniden müttefik olduklarını ve Güney Çin Denizi sorununu diyalog

40 "Güney Çin Denizi Tahkim Davası (Filipinler Cumhuriyeti/Çin Halk Cumhuriyeti)", çev. Selahattin Doğan, *Küresel Bakış*, Cilt: 6, Sayı: 21, 2016, s. 22.

41 Euan Graham, "The Hague Tribunal's South China Sea Ruling: Empty Provocation or Slow-Burning Influence", *Council of Councils*, 18 August 2016, http://www.cfr.org/councilofcouncils/global_memos/p38227, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

42 "South China Sea: Tribunal Backs Case against China Brought by Philippines", *BBC News*, 12 July 2016, <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-36771749>, (Erişim Tarihi: 26.04.2017).

43 Tom Phillips to., "Beijing Rejects Tribunal's Ruling in South China Sea Case", *The Guardian*, 12 July 2016, <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/12/philippines-wins-south-china-sea-case-against-china>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

44 "Philippine's Duterte Calls Obama 'Son of a Whore'", *Daily Mail*, 5 September 2016, <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-3774386/Philippines-Duterte-calls-Barack-Obama-son-whore.html>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

yoluyla çözeceklerini ifade eden bir konuşma yapmıştır. Duterte konuşmasında askeri ve ekonomik olarak Amerika'nın kaybettiğini söyleyerek, kendini Çin ve Rusya'yla yeniden konumlandırmıştır.⁴⁵

Son dönemlerde Filipinler'de Duterte iktidarı Çin'le ilişkilerini iyi tutmak adına Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki taleplerine daha ılımlı yaklaşıyor gibi görünmektedir. 12 Haziran 2017'de Filipinler'in bağımsızlık gününde, Güney Çin Denizi'nde Filipinler'in kontrolü altındaki bir ada olan Thitu'ya uçup, orada Filipinler bayrağını kaldıracaklarını açıklayan Duterte, Çin, bu planını uygulamamasını istedikten sonra, Nisan ayındaki açıklamasında Çin'le dostluğuna önem verdiğini, bu yüzden adaya gidip bayrağı çekmeyeceğini ifade etmiştir.⁴⁶

Görülen o ki Duterte bir yandan Güney Çin Denizi'ndeki hak iddialarını korumaya çalışırken, bir yandan da Çin'i kızdırmayacak iki taraflı bir denge politikası izlemeye çalışmaktadır.

ABD'ni Güney Çin Denizi'ndeki Çıkarları ve Çin'le İlişkilerine Etkisi

ABD'nin Güney Çin Denizi'nde iki temel çıkarı vardır: Erişim ve istikrar. ABD'ye göre tüm ülkeler açık denizlerde, yani ülkelerin 12 millik karasuları dışındaki bölgelerde serbest dolaşım özgürlüğünden faydalanmalıdır. Bu bölgelere engelsiz erişim hakkı, Güney Çin Denizi temel alındığında, öncelikle ticaret açısından oldukça önemlidir çünkü, bölgeden geçen 5 trilyon dolarlık ticaretin 1 trilyon dolardan fazlası ABD ile yapılmaktadır. Ticaretin yanı sıra ABD'nin askeri güç projeksiyonu açısından da bölgedeki serbest dolaşım hakkı büyük öneme sahiptir.⁴⁷

45 Ben Blanchard, "Duterte Aligns Philippines with China, Says US Has Lost", *Reuters*, 20 October 2016, <http://www.reuters.com/article/us-china-philippines-idUSKCN12K0AS>, (Erişim Tarihi: 05.05.2017).

46 "Duterte Bows to China's Demand not to Raise Flag on Disputed Island", *The Japan Times*, 13 April 2017, <http://www.japantimes.co.jp/news/2017/04/13/asia-pacific/duterte-bows-chinas-demand-not-raise-flag-disputed-island/#.WQzfhNryjIU>, (Erişim Tarihi: 05.05.2017).

47 Fravel, *a.g.m.*, s. 2.

ABD, Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlıkla ilgili ilk kez Çin, 1995'te Mischief resifini işgal ettikten sonra pozisyonunu belirlemiştir. Bölgedeki istikrar konusunda endişe eden ABD, Mayıs 1995'te konuyla ilgili bir açıklama yayınlamış, bölgedeki hak iddialarının çözülmesi için kuvvet kullanımına karşı olduğunu, bölgedeki barış ve istikrarın korunmasının ABD'nin çıkarı olduğunu ve bunun için bölgede serbest dolaşımın barış için temel koşul olduğunu, bölgede 1982 Sözleşmesi'ne aykırı olan her türlü iddia ve kısıtlamayı endişeyle izlediğini ifade etmiştir.⁴⁸

2009'da Hainan Adası'nın 75 mil güneyinde, beş Çin gemisi bir ABD donanma gemisini çevreleyerek oldukça yaklaşmış ve Çin bayrakları sallayarak bölgeyi terk etmesini istemişlerdir. ABD'nin devletlerin karasuları dışında kalan bölgede çeşitli faaliyetler yürütebileceğini söyleyen Pentagon, Çin'in bu davranışını agresif olarak nitelendirmiştir.⁴⁹

2010'da ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ASEAN Bölgesel Forum'unda yaptığı konuşmada, Güney Çin Denizi'ndeki egemenlik iddialarının barışçıl bir şekilde çözülmesinin ABD'nin 'ulusal çıkarı' olduğunu ifade etmiş ve taraflardan herhangi birinin güç kullanımına karşı olduklarını dile getirmiştir.⁵⁰ Aynı yıl, ABD Silahlı Kuvvetleri Pasifik Komutanı Amiral Robert Willard, Çin donanmasının Güney Çin Denizi'ndeki devriyelerini artırdığını ve egemenliği tartışmalı bölgelerde devletlerin önünü kesmeye daha istekli olduğunu ifade etmiştir.⁵¹ Çin ise bunun karşılığında sorunun, bölge devletleri arasında çözülmesinden yana olduğunu ve ABD'nin soruna müdahil olmaması gerektiğini her fırsatta dile getirmiş ve getirmektedir.⁵²

48 Frayel, *a.g.m.*, s. 4.

49 Ann Scott Tyson, "US Protests Chinese Shadowing in International Waters", *The Washington Post*, 10 March 2009, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/03/09/AR2009030900956.html>, (Erişim Tarihi: 04.05.2017).

50 Gordon G. Chang, "Hillary Clinton Changes America's China Policy", *Forbes*, 28 July 2010, <https://www.forbes.com/2010/07/28/china-beijing-asia-hillary-clinton-opinions-columnists-gordon-g-chang.html>, (Erişim Tarihi: 15.05.2017).

51 Zou Keyuan, "Building a 'Harmonious World': A Mission Impossible", *The Copenhagen Journal of Asian Studies*, Vol: 30, No: 2, 2012, s. 91.

52 Susan V. Lawrence, *US-China Relations: An Overview of Policy Issues*, CRS Report for Congress, *Congressional Research Service*, 1 August 2013, <https://fas.org/sgp/crs/row/R41108.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.05.2017), s. 21.

2012 yılı itibariyle ABD'nin konuya yaklaşımında da bir değişim gözlenmiştir. Bunun sebebi 2012'de Çin ve Filipinler'in Scarborough kayalıkları üzerindeki anlaşmazlığıdır. Çin ve Filipinler arasında yaşanan sorunda Çin'in Kamboçya'ya baskı yaparak ortak bildirisinin yayınlanmamasını sağlaması Çin'in ASEAN üzerinde kontrolünün giderek arttığını göstermektedir. Bu da ABD'nin Çin'in bölgedeki faaliyetleriyle ilgili endişelerinin artmasına neden olmaktadır.

Bölgede barış ve istikrarın sağlanması amacıyla başta ekonomi olmak üzere, kültür, eğitim gibi konularda da iş birliği sağlamak üzere 1967'de kurulan Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN)'a üye devletler; Brunei, Endonezya, Filipinler, Vietnam, Kamboçya, Laos, Myanmar, Singapur, Malezya ve Tayland'dır. 1980'lerin başında ekonomik olarak dış dünyaya açılan Çin, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi uluslararası örgütlere katılımının yanı sıra, ASEAN başta olmak üzere bölgesel örgütlere de büyük önem vermektedir. Bu bağlamda Çin, ASEAN öncülüğündeki ASEAN+3, ASEAN Bölgesel Forumu, ASEAN Vizyon Grubu (ASEAN Vision Group) ve ASEAN Üst Düzey Yetkililer Toplantısı (ASEAN Senior Officials Meeting) gibi oluşumlara aktif olarak katılmaktadır. Çin ve ASEAN arasındaki Bakan Yardımcısı düzeyindeki ilk toplantı 1995'te gerçekleşmiştir. 2003'ten bu yana ASEAN-Çin ilişkileri 'stratejik ortaklık' düzeyine erişmiş ve taraflar; tarım, bilgi ve iletişim teknolojileri, yatırım, enerji, ulaşım, kültür, turizm, çevre gibi önemli konularda iş birliğini öngören 2011-2015 yılları için bir eylem planı oluşturmuşlardır.⁵³

ABD konusunda ise ASEAN, bölgede istikrar ve barışın sağlanması amacıyla ABD'nin bölgedeki varlığına olumlu yaklaşmakla birlikte, ABD ile resmi bir ittifak ilişkisinden kaçınmaktadır. Diğer taraftan Çin'le yakın ilişki kurarak bölgedeki gücünü artırmaya çalışmaktadır.⁵⁴ Dolayısıyla, 2012'den sonra Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki faaliyetleri konusunda daha iddialı/zorlayıcı bir politika izlediğini düşünen ABD, konuya çok daha fazla müdahil olmaya başlamıştır. ABD'nin bu politikasının altında yatan en önemli sebeplerden biri de, ekonomik ve askeri alanda giderek güçlenen Çin hakkında Batı'da oluşan 'Çin Tehdidi' teorisi veya algısıdır.

---

53 Hörhager, *a.g.m.*, s. 364.

54 Hörhager, *a.g.m.*, s.372.

Çin tehdidi teorisi temel olarak; Michigan Üniversitesi profesörlerinden Abramo Fimo Kenneth Organski'nin 1958'de yayınladığı Dünya Politikası (World Politics) adlı kitabındaki, uluslararası sistemde statükodan memnun olmayan yükselen bir gücün eninde sonunda hegemon güce başkaldıracağını varsayan 'güç geçişi teorisi'ne (power transition theory⁵⁵ ve neo-realizmin temsilcilerinden John J. Mearsheimer'in 'Büyük Güç Politikalarının Trajedisi' (The Tragedy of Great Power Politics) isimli kitabında açıkladığı uluslararası sistemde nihai hedefi hegemon güç olmak olan devletlerin, buna ulaşmak için giderek saldırganlaşacağı varsayımına dayanan 'saldırgan realizm' (offensive realism)⁵⁶ teorisine dayandırılmaktadır. Çin'in bölgedeki artan askeri faaliyetleri ve giderek daha iddialı ve saldırgan bir tutum izlemesi de Çin tehdidi algısını güçlendiren bir durumdur. Dolayısıyla ABD, bölgedeki çıkarlarını kaybetmemek adına, Güney Çin Denizi'ndeki anlaşmazlıklara daha fazla müdahil olmakta, ancak bu durum, konuyu bölge devletleriyle çözmek isteyen Çin'le ilişkilerde tansiyonun artmasına neden olmaktadır.

Tabii ki Çin tehdidi teorisini güçlendiren iddialardan biri de Çin'in Güney Çin Denizi'nde bazı bölgeleri askerileştirmeye devam etmesidir. Pentagon'un raporlarına göre, bölgeden gelen uydu fotoğraflarında Çin'in, Güney Çin Denizi'ndeki ihtilafli adalar üzerinde askeri merkezler inşa etmekte olduğu ve buradaki varlığını artırdığına dair kanıtlar yer almaktadır. Yine rapora göre iki yıl içerisinde Çin, Güney Çin Denizi'nde işgal ettiği bir bölgeye 3200 dönümlük arazi eklemiştir.⁵⁷ Son olarak, Çin ve Filipinler davasında STM'nin Çin aleyhine vermiş olduğu karar sonrasında ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü John Kirby, ABD'nin ve tüm dünyanın Çin'i izlediğini, eğer Çin kendini küresel ve sorumluluk sahibi bir güç olarak görüyorsa, bölgeyi askersizleştirme taahhüdünde bulunması gerektiğini ifade etmiştir.⁵⁸

55 A.F.K. Organski, *World Politics*, Alfred A Knopf, 2nd Edition, 1968.

56 John Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, Norton, New York 2001.

57 Zachary Cohen, "Photos Reveal Growth Of Chinese Military Bases In South China Sea", *CNN*, 15 May 2016, <http://edition.cnn.com/2016/05/13/politics/china-military-south-china-sea-report/>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

58 Katie Hunt, "South China Sea: Court Rules in Favour of Philippines Over China", *CNN*, 12 July 2016, <http://edition.cnn.com/2016/07/12/asia/china-philippines-south-china-sea/>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

Çin, ABD'nin bu açıklamalarına ve Çin tehdidi algısını kırmaya yönelik olarak barışçıl yükseliş/gelişim ve uyumlu dünya politikalarına atıfta bulunmaktadır. 2003-2013 yılları arasında Çin Devlet Başkanı olarak görev yapan Hu Jintao döneminde ortaya atılan barışçıl yükseliş, barışçıl gelişim, uyumlu dünya ve uyumlu toplum kavramları, Çin'in temel ilke ve politikasının; küresel ekonomiye uyum sağlamak, kazan-kazan ilkesiyle hareket etmek ve diğer ülkelerle ortak faydaya dayalı bir gelişim izleyerek, uyumlu bir dünya yaratılmasına katkıda bulunmak olduğunu ifade etmektedir.⁵⁹ Bu bağlamda Çin, inşa edilen yapay adalar konusunda, bu adaların deniz araştırmaları, kurtarma, felaketlere karşı önlemler ve meteorolojik gözlem gibi kamu yararına kullanılacağını vurgulamaktadır.⁶⁰

Güney Çin Denizi Krizinde Hindistan'ın Rolü

Çin'den sonra en fazla nüfusa sahip ülke olan Hindistan, ekonomik olarak da hızla büyümekte ve bu hızlı büyüme Hindistan'ı bölgede önemli bir güç haline getirmektedir. Güney Çin Denizi'nde Çin'in artan faaliyetleri karşısında Vietnam başta olmak üzere, bazı diğer Güneydoğu Asya devletleri, Çin'i dengelemek açısından Hindistan'ı bu bölgeye çekmek istemekte ve bölgede, denizlerle ilgili yeni bir yapılanmaya gitmek istemektedirler.⁶¹

Hindistan'ın Güney Çin Denizi'ne bir sınırı ya da buradaki adalar üzerinde hak iddiası olmamasına rağmen, herak ticaretinin %55'inin Malaka Boğazı'ndan geçmesi, gerekse denizlerde dolaşım serbestliğini istemesi gibi gerekçelerle Hindistan bölgedeki gelişmelerle yakından ilgilenmektedir. Bu çerçevede Çin karşısında ABD ile müttefik olan Hindistan, bölgede Vietnam'la da yakın ilişki içerisinde. İki ülkenin artan ticaretinin yanı sıra, 2011'de Hindistan ve Vietnam, Güney Çin

59 "White Paper: China's Peaceful Development Road", *State Council Information Office of China*, <http://www.china.org.cn/english/2005/Dec/152669.htm>, (Erişim Tarihi: 07.03.2015).

60 Bonnie S. Glaser, "The Growing Militarisation of the South China Sea", *The Interpreter*, 29 July 2015, <http://www.lowyinterpreter.org/post/2015/07/29/The-growing-militarisation-of-the-South-China-Sea.aspx>, (Erişim Tarihi: 17.05.2017).

61 Cemre Pekcan, "Güney Çin Denizi Sorunu Çerçevesinde Çin-Hindistan İlişkileri", *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 1, No: 1, 2016, s. 29.

Denizi'nde Ortak Petrol Arama anlaşması imzalamışlardır.⁶²

Çin'in Hindistan'la ilişkilerine bakılacak olursa, iki ülke arasında ticaret ve diğer konularda iş birliği giderek artmaktadır ancak uzun yıllardır devam eden ve zaman zaman tansiyonu artıran bazı sınır problemleri de yaşanmaktadır. Çin, Hindistan'ın Güney Çin Denizi'ndeki petrol arama faaliyetlerinden oldukça rahatsızdır. Hindistan'ın politikası konusunda ise Hintli uzmanlar ikiye ayrılmış durumdadır. Bazıları Çin'in konuyla ilgili açıklamalarını görmezden gelip Güney Çin Denizi'ndeki faaliyetlerine devam etmesini savunurken, diğerleri Çin'in limitlerini zorlamanın diğer sınır sorunu problemlerini yeniden gündeme getireceğini iddia etmektedirler.⁶³

STM'deki Çin ve Filipinler davasının Çin aleyhine sonuçlanmasından sonra 1982 Sözleşmesi'nin taraflarından olan Hindistan konuyla ilgili hemen bir açıklama yapmış, tarafsız bir tutum takınarak, tüm tarafların denizler ve okyanuslarda uluslararası yasal bir düzen oluşturan 1982 Sözleşmesi'ne saygı duymasını istediğini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, uluslararası hukuka uygun olarak dolaşım ve uçuş serbestisini ve engelsiz ticareti desteklediklerini ve bölgedeki sorunların barışçıl bir şekilde çözülmesini istediklerini ifade etmişlerdir.⁶⁴

Değerlendirme

Güney Çin Denizi'ne kıyısı olan devletlerin bölgedeki deniz alanları ve adalar üzerindeki hak iddiaları ve bu iddiaları meşrulaştırmak amacıyla bazı bölgeleri işgal edip, askeri karakollar ve yapay adalar inşa etmeleri, bölgeyi sıcak çatışma ihtimali en yüksek bölgelerden biri haline getirmektedir. Deniz alanlarının sınırlandırılmasıyla ilgili en büyük düzenleme olan 1982 Sözleşmesi'nin devletlere 12 mil karasuları ya da 200 mil MEB ilan etme hakkı vermesi ise Güney Çin

62 Saloni Salil, *China's Strategy in the South China Sea: Role of the United States and India*, KW Publishers Pvt. Ltd, 2012, s. 13.

63 Salil, *a.g.e.*, s. 15.

64 Amrita Jash, "South China Sea in India's Strategic Gambit: Interests and Policies", *SADF Focus*, 15 November 2016, No: 23, s. 2.

Denizi’nde devletlerin deniz alanlarındaki hak iddialarının çakışmasına neden olduğundan konuyu çok daha karmaşık hale getirmektedir.

Günümüzün yükselen gücü Çin, bölgenin stratejik önemi ve bölgede bulunduğu düşünülen zengin petrol ve doğal gaz rezervleri nedeniyle özellikle 2010 sonrası bölgedeki faaliyetlerini artırmış ve daha aktif ve iddialı bir tutum izlemeye başlamıştır. Çin’in saldırgan bir tutumla hareket ettiğini iddia edenlere karşılık Çin’in geliştirdiği uyumlu dünya ya da barışçıl gelişim gibi politikalar ve 2002’de imzalanan Güney Çin Denizi’nde Tarafların Davranış Bildirisi gibi anlaşmalar Çin’in bölgedeki anlaşmazlıkları barışçıl bir şekilde çözmek istediğinin bir göstergesi olarak ifade edilebilir. Ancak bunun yanı sıra Çin, küresel olarak gücünü arttırdıkça, ASEAN gibi örgütler üzerinde de baskı ve kontrolünü arttırmakta ve ticari çıkarları için bölge devletlerinin Çin’i dengelemek için soruna müdahil etmeye çalıştığı Hindistan ve ABD gibi ülkelere giderek daha sert tepki göstermektedir. Kısacası, ABD ve Hindistan, bölgede artan tansiyondan ve bunun dünya ticareti üzerindeki olası olumsuz etkilerinden rahatsızlık duymakta; Çin ise, giderek soruna daha da müdahil olmaya başlayan ABD’nin, içişlerine karıştığını iddia ederek soruna müdahil olmaması gerektiğini dile getirmektedir.

Diğer taraftan Çin’in ASEAN üzerindeki artan kontrolü kadar ASEAN da Çin için bir denge unsurudur. Bazı uzmanlara göre ASEAN’ın baskısı, Pekin’in Güney Çin Denizi’ndeki tutum ve davranışlarını değiştirmesi konusunda oldukça etkili olmaktadır çünkü ASEAN, Çin’in görmezden gelemeyeceği kadar önemli bir örgüttür. Güneydoğu Asya devletleriyle enerji konusunda yapılan iş birliği Çin’in enerji güvenliği açısından Güney Çin Denizi’nde saldırgan bir tutum izleyerek kazanacağı faydadan çok daha önemlidir.⁶⁵ Zaten Çin de ‘Çin Tehdidi’ algısını kırabilmek amacıyla barışçıl gelişimi savunmaktadır. Ancak tabii ki Çin’in barışçıl politikaları, egemenlik haklarının olduğunu düşündüğü yerler için geçerli değildir. Shannon Tiezzi’nin ifade ettiği gibi, Çin’in yükselişi barışçıl olsa da kendini savunmak konusunda gerekeni yapmaktan kaçınmayacaktır.⁶⁶

65 Li, *a.g.m.*, s. 141-143.

66 Shannon Tiezzi, “China’s Peaceful Rise and the South China Sea”, *The Diplomat*, 17 May 2014, <http://thediplomat.com/2014/05/chinas-peaceful-rise-and-the-south-china-sea/>, (Erişim Tarihi: 21.05.2017).

KAYNAKÇA

1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, <http://denizmevzuat.udhb.gov.tr/dosyam/denizhukuku.pdf>, (Erişim Tarihi: 26.04.2017).

“2002 Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea”, *Centrel for International Law*, <https://goo.gl/MNKGb9>, (Erişim Tarihi: 26.04.2017).

AKSAR, Yusuf, *Evrensel Yargı Kuruluşları*, Seçkin Yayıncılık, 2007.

BLANCHARD, Ben, “Duterte Aligns Philippines with China, Says US Has Lost”, *Reuters*, 20 October 2016, <http://www.reuters.com/article/us-china-philippines-idUSKCN12K0AS>, (Erişim Tarihi: 05.05.2017).

BRODERICK, Kelsey, “Chinese Activities in the South China Sea: Implications for the American Pivot to Asia”, *Project 2049 Institute*, 2015, s.3.

BURGESS, J. Peter, “The Politics of the South China Sea: Territoriality and International Law”, *Security Dialogue*, Vol: 34, No: 1, 2003, s.7-10.

BUSZYNSKI, Leszek ve Christopher Roberts, eds., “The South China Sea and Australia’s Regional Security Environment”, *National Security College Occasional Paper*, No.5, 2013.

CHANG, Gordon G., “Hillary Clinton Changes America’s China Policy”, *Forbes*, 28 July 2010, <https://www.forbes.com/2010/07/28/china-beijing-asia-hillary-clinton-opinions-columnists-gordon-g-chang.html>, (Erişim Tarihi: 15.05.2017).

“China passports claim ownership of South China Sea and Taiwan”, *The Guardian*, 23 November 2012, <https://www.theguardian.com/world/2012/nov/23/china-passports-ownership-sea-taiwan> (Erişim Tarihi: 02.05.2017).

COHEN, Zachary, “Photos reveal growth of Chinese military bases in South China Sea”, *CNN*, 15 May 2016, <http://edition.cnn.com/2016/05/13/politics/china-military-south-china-sea-report/> (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

“Güney Çin Denizi Tahkim Davası (Filipinler Cumhuriyeti/Çin Halk Cumhuriyeti)”, çev. Selahattin Doğan, *Küresel Bakış*, Cilt: 6, Sayı: 21, 2016, s. 22.

“Duterte bows to China’s demand not to raise flag on disputed island”, *The Japan Times*, April 13, 2017, <http://www.japantimes.co.jp/news/2017/04/13/asia-pacific/duterte-bows-chinas-demand-not-raise-flag-disputed-island/#.WQzfhNryjIU>, (Erişim Tarihi: 05.05.2017).

ERYİĞİT, Musab, “Güney Çin Denizi’nde Sınır Anlaşmazlıkları ve ABD-ÇHC İlişkilerine Etkileri”, DÜBAM Yayınları, 2012.

FORSBY, Andreas Boje, *The South China Sea: A Breeding Ground for Geopolitical Rivalry*, DIIS Report, Danish Institute for International Studies, 2016, s. 20.

FRAVEL, M. Taylor, “US Policy Towards the Disputes in the South China Sea Since 1995”, Policy Report, *S. Rajaratnam School of International Studies*, 2014.

GLASER, Bonnie S., “The Growing Militarisation of the South China Sea”, *The Interpreter*, 29 July 2015, <http://www.lowyinterpreter.org/post/2015/07/29/The-growing-militarisation-of-the-South-China-Sea.aspx>, (Erişim Tarihi: 17.05.2017).

GRAHAM, Euan, “The Hague Tribuna’s South China Sea Ruling: Empty Provocation or Slow-Burning Influence”, *Council of Councils*, 18 August 2016, http://www.cfr.org/councilofcouncils/global_memos/p38227, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

HÖRHAGER, Elisa I., “China-ASEAN Relations and the South China Sea: Beyond Balancing and Bandwagooning?”, Enrico Fels, Truong- Minh Vu, eds., *Power Politics in Asia’s Contested*

Waters: Territorial Disputes in the South China Sea, Springer, 2016, s. 359-386.

HUNT, Katie, “South China Sea: Court Rules in Favour of Philippines Over China”, *CNN*, 12 July 2016, <http://edition.cnn.com/2016/07/12/asia/china-philippines-south-china-sea/>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

JASH, Amrita, “South China Sea in India’s Strategic Gambit: Interests and Policies”, *SADF Focus*, 15 November 2016, No: 23.

KEYUAN, Zou, “Building a ‘Harmonious World’: A Mission Impossible”, *The Copenhagen Journal of Asian Studies*, Vol: 30, No: 2, 2012.

KIM, Jihyun, “Territorial Disputes in the South China Sea: Implications for Security in Asia and Beyond”, *Strategic Studies Quarterly*, 2015, s. 107-141.

LAWRENCE, Susan V., *US-China Relations: An Overview of Policy Issues*, CRS Report for Congress, *Congressional Research Service*, 1 August 2013, <https://fas.org/sgp/crs/row/R41108.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.05.2017).

Lİ, Mingjiang, “China’s South China Sea Dilemma”, Sam Bateman-Ralf Emmers, eds., *Security and International Politics in the South China Sea: Towards a Cooperative Management Regime*, Routledge, 2009, s. 140-154.

LUNN, Jon-Arabella Lang, “The South China Sea Dispute: July 2016 Update”, *House of Commons Library Briefing Paper*, No: 7481, 2016.

MEARSHEİMER, John, *The Tragedy of Great Power Politics*, 2001, New York: Norton.

ORGANSKİ, A.F.K., *World Politics*, Alfred A Knopf, 2nd Edition, 1968.

PEKCAN, Cemre, “Güney Çin Denizi Sorunu Çerçevesinde Çin-Hindistan İlişkileri”, ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 1, No: 1, 2016, s.19-32.

PETTY, Martin, “Vietnam Protesters Denounce China on Anniversary of Navy Battle”, *Reuters*, 14 March 2016, <http://www.reuters.com/article/us-southchinasea-vietnam-idUSKCN0WG0C9>, (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

Philippine’s Duterte calls Obama ‘son of a whore’”, *Daily Mail*, 5 September 2016, <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-3774386/Philippines-Duterte-calls-Barack-Obama-son-whore.html> (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

PHILLIPS, Tom to., “Beijing Rejects Tribunal’s Ruling in South China Sea Case”, *The Guardian*, 12 July 2016, <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/12/philippines-wins-south-china-sea-case-against-china> (Erişim Tarihi: 09.05.2017).

SALIL, Saloni, *China’s Strategy in the South China Sea: Role of the United States and India*, KW Publishers Pvt. Ltd, 2012.

“South China Sea: Tribunal backs case against China brought by Philippines”, *BBC News*, 12 July 2016, <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-36771749> (Erişim Tarihi: 26.04.2017).

“Stirring up the South China Sea”, Asia Report, *International Crisis Group*, No: 223, 23 April 2012.

TIEZZI, Shannon, “China’s Peaceful Rise and the South China Sea”, *The Diplomat*, 17 May 2014, <http://thediplomat.com/2014/05/chinas-peaceful-rise-and-the-south-china-sea/> (Erişim Tarihi: 21.05.2017).

TURKSANYI, Richard, “The long term perspective of the South China Sea Dispute”, *Institute of Asian Studies*, Policy Paper, 2013.

TYSON, Ann Scott, “US Protests Chinese Shadowing in International Waters”, *The Washington Post*, 10 Marc 2009, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/03/09/AR2009030900956.html>, (Erişim Tarihi: 04.05.2017).

“White Paper: China’s Peaceful Development Road”, *State Council Information Office of China*, <http://www.china.org.cn/english/2005/Dec/152669.htm>, (Erişim Tarihi: 07.03.2015).

WU, Shicun, *Solving Disputes for Regional Cooperation and Development in the South China Sea: A Chinese Perspective*, Chandos Publishing, 2013.

Structured Abstract

The South China Sea (SCS)–one of the most important hotspots in the world- is the passageway for the one third of the world maritime traffic, very rich for fisheries and has considerable amount of oil and gas reserves.

There are four main island groups in the SCS which are; Spratly Islands, Paracel Islands, Pratas Islands and Scarborough Shoal. The problem emerges as six neighboring countries, China, Taiwan, Brunei, Vietnam, Philippines and Malaysia claims rights in some of the islands in the SCS and their claims, especially their Exclusive Economic Zones (EEZ) overlapped each other. Indonesia on the other hand, does not claim any territory on the islands but its maritime zone overlaps with China and Vietnam. China on the other hand, China claims nearly %90 of the contested waters which China called ‘nine-dashed line’.

1982 United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) is the most extensive and comprehensive convention on governing the oceans in all aspects. However some formulations of the UNCLOS such as the EEZ, caused problems in the closed seas such as the SCS. China ratified the UNCLOS in 1996, however this does not prevent China claiming sovereignty over islands as the UNCLOS does not have any provision about the sovereignty issues.

China based its claims on historical documents. According to China, these islands become part of China during Manchu Dynasty and in all historical maps and documents they belong to China. Vietnam also based its claims on historical documents in most part of the Paracel and Spratly islands and occupied some parts of the Spratly Islands to legitimize its claims. Philippines claim rights on most part of the Spratly Islands and according to Philippines, Spratly Islands were discovered in 1956 by a Philippino explorer.

Since the end of 1950s, tension has been increasing with the occupation of these islands by the claiming parties. In 1988, around 74 people died during the conflict between China and Vietnam in the region. During 1990s and 2000s, more constructive dialogue shaped the relations between parties due to the increasing cooperation between China and the ASEAN countries. As a result of this constructive

dialogue, Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea was signed in 2002 and with this Declaration, parties agreed to respect each other and the principles of peaceful coexistence. However in 2010, this peaceful atmosphere became reversed with the assertive behaviors of China, Vietnam and the Philippines.

With the rising tension, Philippines applied to the Permanent Court of Arbitration due to the Chinese occupation of a coral reef, which the Philippines claim right on. The Hague Tribunal came to the conclusion in 2016 and they concluded that China's nine-dashed line claim is invalid and China's claims have no legal base. However Chinese President Xi Jinping explained that, the decision is not binding for China as this was a unilateral application and China is not a party to the tribunal.

Meanwhile, in 2016, Rodrigo Duterte was elected as the President and his explanations shows that there is a U turn in Philippines foreign policy, which has been a close ally to the US. Duterte repositioned himself next to China and Russia instead of the US and it seems that he is more moderate to China's claims.

The US on the other hand, named freedom of navigation in the SCS as their national interest and concerned about China's increasing military activities in the SCS. The basic reason of the US's concerns is the 'China Threat' theory which is based on Organski's power transition theory and Mearsheimer's offensive realism theory. Both these theories claims that rising power will eventually challenge the hegemon power and to become the hegemon power, rising power will become more assertive. Therefore, as a close ally with the US and Vietnam, India is involved in the SCS as a rising power to counterbalance China.

In conclusion, China, as a rising power, increases its control and pressure on international organizations such as ASEAN and also gives stronger reaction to the countries such as the US and India. On the other hand, China's control over ASEAN is a balancing actor for China as ASEAN is an important organization in the region. Moreover China is defending peaceful development to break the 'China Threat' perception however despite peaceful development; China will not avoid to do the necessary to defend itself.